

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Boeken (en zo)

Mijn gezin en ik – Een therapeutisch familiespel

Tanne van den Wijngaart & Nathalie Schlattmann (2012)

Amsterdam: Hogrefe. 100 kaarten, dobbelsteen en handleiding, € 29,95. ISBN 978 90 7972 955 5.

Beatrijs Lens-van den Berg

Het spel 'Mijn gezin en ik – een therapeutisch familiespel', kwam, zoals u kunt zien, inmiddels geruime tijd geleden uit. Toch vond de redactie het de moeite waard het in *Systeemtherapie* alsnog onder uw aandacht te brengen.

'Mijn gezin en ik' is ontwikkeld door Tanne van den Wijngaart, creatief therapeut drama en systeemtherapeut bij Kristal, centrum voor psychiatrie en verstandelijke beperking, en Nathalie Schlattmann, klinisch psycholoog en psychotherapeut. Het spel kan gespeeld worden door gz-psychologen, psychotherapeuten, maatschappelijk werkers, systeemtherapeuten en andere hulpverleners, met gezinnen waarin kinderen in de leeftijd van zeven tot en met zestien jaar. Een brede doelgroep dus. De auteurs willen met dit spel de drempel voor hulpverleners verlagen om met een gezin in gesprek te gaan.

In de handleiding geven zij eerst uitleg over hun theoretische uitgangspunten. Zij geven nadrukkelijk aan eclectisch te werken. Diverse stromingen uit met name de systeemtherapie komen daarbij aan bod: de contextuele, narratieve, structurele en strategische en ook de oplossingsgerichte.

Het hechtingsperspectief als zodanig blijft buiten beschouwing, alhoewel er een stukje gewijd wordt aan de onderlinge emotionele verbinding tussen de gezinsleden. Er wordt uitleg gegeven over het soort vragen dat gesteld kan worden, zoals circulaire vragen, en wat daarvan de therapeutische bedoeling is. Een stoomcursus systeemtheorie, zou je kunnen zeggen.

Daar zit echter een zwak punt; de auteurs willen in een kort tijdbestek zo veel uitleggen dat hulpverleners die niet erg bekend zijn met de systeemtheorie de draad zullen kwijtraken. Daarmee schiet de theoretische onderbouwing zijn doel voorbij, temeer ook omdat goede literatuurreferenties ontbreken.

Voor systeemtherapeuten zijn de zinvolle en concrete handvatten, die na de theorie geboden worden, gesneden koek. Maar dan de praktijk. Hoe blijf je meervoudig partijdig? Hoe herken je gezinspatronen en wat doe je als de hiërarchie verstoord is tijdens een sessie en gezinsleden niet respectvol met elkaar omgaan? Zaken waarop systeemtherapeuten voorbereid zijn. Maar zeker voor hulpverleners die onervaren zijn in het werken met gezinnen kan het behoorlijk ingewikkeld zijn. Er wordt jaarlijks een tweedaagse cursus aangeboden om dit spel te leren gebruiken en dat lijkt mij voor die groep hulpverleners geen overbodige luxe.

Het spel zelf bestaat uit twee stellen van 46 kaartjes, waarvan steeds vijf speciaal voor pubers. Er is een set kaartjes voor het spel 'kennismaken' en een set kaartjes voor het spel 'veranderen'. Daarnaast zijn er zes personenkaartjes, één voor een

Mijn gezin en ik – Een therapeutisch familiespel

huisdier en een spiegelkaart. De spiegelkaart kan ingezet worden om de vraag die een gezinslid trekt niet zelf te beantwoorden, maar aan iemand anders uit het gezin te stellen. Je mag zelf uitkiezen aan wie. De spelregels zijn eenvoudig en liggen gevisualiseerd naast iedere deelnemer.

Zeker voor kinderen in de lagere schoolleeftijd is het spel aantrekkelijk vormgegeven en de vragen sluiten goed aan bij hun belevingswereld. Maar mijn inschatting is dat kinderen vanaf dertien à veertien jaar het misschien al snel kinderachtig zullen vinden. Ik zou het daarom in een gezin met alleen pubers niet spelen, tenzij het intellectueel niveau niet zo hoog is.

Op de kaartjes staan allerhande vragen die aan elkaar gesteld kunnen worden en er zijn creatieve opdrachten en opdrachten voor rollenspelletjes. Voorbeelden van vragen uit systeemtherapeutische gezins sessies: wie heeft het meeste last van jullie probleem? Wie daarna? En wie het minst? Maar ook opdrachten die verwijzen naar de structuur van het gezin komen aan bod. Bijvoorbeeld kan je gevraagd worden op te schrijven wat de belangrijkste regels in het gezin zijn.

The transparent brain in couple and family therapy – Mindful integrations with neuroscience

Suzanne Midori Hanna (2013)
New York/London: Routledge Taylor & Francis Group. 336 pp. € 40,99.
ISBN 978 0 415 66226 0.

Opvoeden doe je met je brein – Wat de neurowetenschap je leert over een hechte band met je kind

Daniel Hughes & Jonathan Baylin (2014)

Al met al is het een goed bruikbaar spel, dat in de vragen en opdrachten zijn theoretische uitgangspunten waarmaakt. In gezinnen met kinderen in de lagere schoolleeftijd, gezinnen die niet makkelijk praten, of waar een gesprek snel chaotisch wordt of die geneigd zijn te blijven hangen in probleempriat, biedt deze spelvorm mogelijk een goede ingang en voldoende structuur.

Veel van de vragen zijn voor systeemtherapeuten vanzelfsprekend, daar hebben zij dit spel niet voor nodig. Maar vooral de ervaringsgerichte opdrachten zijn leuk. Bijvoorbeeld de opdracht om met het gezin aan een kant van de kamer te gaan staan en dan met z'n allen op vier voeten naar de overkant te lopen. De therapeut ziet dan allerlei belangrijke gezinsinteracties: wie bedenkt het plan? Wie helpt wie? En je kunt vragen: 'Gaat dat altijd zo bij jullie?' Hier zit de meerwaarde van dit spel ten opzichte van gewoon met elkaar praten: het biedt de mogelijkheid om gezinnen letterlijk in beweging te krijgen.

Beatrijs Lens-van den Berg is gz-psychooloog en systeemtherapeut bij Molemann te Almere. E-mail: beatrijs.lens@molemann.nl.

Amsterdam: Hogrefe. 222 pp., € 24,95.
ISBN 978 90 7972 980 7.

Jaap Zoetmulder

Twee boeken met 'brein' in de titel: ze zijn slechts het topje van de ijsberg van soortgelijke boeken die in de afgelopen tien jaar zijn verschenen. Om er maar eens een paar te noemen: *Het puberende brein*, *Wij zijn ons brein*. U kent er vast nog meer.